

Sygn. akt I C 438/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Bożena Chłopecka

Protokolant: protokolant sądowy Joanna Ołdakowska

po rozpoznaniu w dniu 4 kwietnia 2018 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa J. S. (1)

przeciwko A. W.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej A. W. na rzecz powoda J. S. (1) kwotę 151.100 zł (sto pięćdziesiąt jeden tysięcy sto złotych) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 21 lipca 2015 roku do dnia zapłaty,

II. ustala, że pozwana ponosi w całości koszty procesu, pozostawiając ich szczegółowe rozliczenie referendarzowi sądowemu.

Sygn. akt: IC 438/17

UZASADNIENIE

W pozwie złożonym w dniu 18 sierpnia 2015 roku powód J. S. (2) wniósł o zasądzenie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym od pozwanej A. W. kwoty 151 100 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21 lipca 2015 roku do dnia zapłaty. Ponadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanej na rzecz strony powodowej zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu swojego stanowiska powód wskazał, iż domaga się od pozwanej zwrotu kwoty przekazanej jej za namową bez żadnej podstawy prawnej. Dodał, iż w dniu 4 maja 2015 roku tj. 2 dni po śmierci jego żony pozwana wykorzystując traumę po stracie żony i jego zły stan psychofizyczny zaprowadziła powoda do oddziału banku (...) S.A. w celu dokonania operacji finansowej na jej rzecz /pозew k. 3-9/.

Zarządzeniem z dnia 5 października 2015 roku Przewodniczący stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym i skierował sprawę do rozpoznania w postępowaniu zwykłym /zarządzenie k. 34/.

Pozwana A. W. w odpowiedzi na pozew z dnia 30 października 2015 roku wniosła o oddalenie powództwa w całości. Pozwana zakwestionowała wskazane przez powoda okoliczności faktyczne. Pozwana wskazała, iż powód oraz jego zmarła żona uzgodnili razem, że w zamian za świadczoną przez pozwaną pomoc i opiekę W. i J. S. (2) przekażą pozwanej środki pieniężne zgromadzone przez W. S. (1) na rachunku bankowym /odpowiedź na pozew k. 53/.

W trakcie postępowania zmarł powód J. S. (2). Postanowieniem z dnia 30 stycznia 2017 roku Sąd zawiesił postępowanie na podstawie art. 174 §1 pkt 1 kpc /postanowienie k. 179/.

W dniu 8 maja 2017 roku Sąd Okręgowy podjął zawieszony postępowanie z udziałem następcy powoda J. S. (2) J. S. (1) /postanowienie k. 191/.

W dalszym toku postępowania strony podtrzymywały swoje stanowiska w sprawie /protokół rozprawy k. 230-232/.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W. S. (1) była żoną J. S. (2) i macochą powoda J. S. (1) /okoliczności bezsporne/.

Pozwana A. W. знаła W. S. (1) od swoich dziecięcych lat. Nie było pomiędzy nimi żadnego pokrewieństwa, nie mniej jednak traktowały się jako członków rodziny. A. W. zwracała się do W. S. (1) „ciociu”, zaś do J. S. (2) „wujku”. Spędzali razem wakacje na wsi u rodziny pozwanej, wspólnie uczestniczyli w różnych uroczystościach rodzinnych min. śluby, święta czy też imieniny. W. S. (1) była chrześną matką syna pozwanej A. W. / **dowody**: świadectwo chrztu k. 116, zeznania świadków: J. M. k. 157v., zeznania powoda J. S. (2) k. 101-104, zeznania pozwanej A. W. k. 124-125/.

W. S. (1) nie miała własnych dzieci. Pomogła pozwanej w znalezieniu pracy na poczcie, w której sama pracowała. Wraz z upływem czasu małżonkowie S. nie byli w stanie samodzielnie wykonywać wszystkich czynności. W. S. (1) miała problemy z chodzeniem i nie wychodziła z domu. Na co dzień pomagała im sąsiadka B. C., zaś pod jej nieobecność córka sąsiadki-A. C. (1). Robiły im zakupy, doglądały czy zjedli posiłki, czy zażyli leki. Małżonkowie S. byli zamożni. Stać ich było na korzystanie z pomocy sprzątaczk, z płatnych wizyt lekarskich w domu oraz wizyt kosmetyczki. Czasami również pozwana A. W. przyjeżdżała do państwa S. i im pomagała. Wozila ich do lekarza, odbierała recepty, wykupywała leki, robiła im zakupy. Pozwana była również upoważniona przez W. S. (1) do odbierania wyników jej badań lekarskich /**dowody**: zeznania świadka J. R. k. 158, A. C. (1) k. 214-216, B. C. k. 226v., K. P. k. 216-217, zeznania powoda J. S. (2) k. 101-104, zeznania pozwanej A. W. k. 124-125 i k. 230-232/.

W połowie kwietnia 2015 roku W. S. (1) trafiła do szpitala. Miała zapalenie płuc i nic nie wskazywało, że nastąpią powikłania po zapaleniu /**dowód**: zeznania pozwanej A. W. k. 124-125 i k. 230-232/.

W szpitalu W. S. (1) była codziennie odwiedzana przez A. W.. Ta zorganizowała nawet wizytę notariusza w szpitalu. Ostatecznie w dniu 23 kwietnia 2015 roku W. S. (1) na mocy aktu notarialnego Rep. A nr (...) ustanowiła A. W. pełnomocnikiem do dokonywania wszelkich czynności prawnych i faktycznych związanych z obsługą i korzystaniem z rachunków prowadzonych na rzecz W. S. (1) przez Bank (...) S.A. o nr (...) oraz o nr (...). Pełnomocnictwo obejmowało dysponowanie środkami pieniężnymi zgromadzonymi na tych rachunkach, wydawanie wszelkich dyspozycji w stosunku do tych rachunków, w tym odbierania wyciągów dokonywania wpłat, wypłat, przelewów, stałych zleceń i innych dyspozycji włącznie z dyspozycją zamknięcia (likwidacji) rachunków, składanie odbioru i kwitowanie odbioru kart płatniczych, w tym kart kredytowych i innych (...) / **dowód**: pełnomocnictwo k. 115, zeznania pozwanej A. W. k. 124-125 i k. 230-232, zeznania powoda J. S. (2) k. 101-104/.

W. S. (1) zmarła w dniu 2 maja 2015 roku w Szpitalu (...) w W.. J. S. (2) bardzo przeżywał śmierć żony. Był załamany. Nie był w stanie samodzielnie zająć się pogrzebem. J. S. (2) zlecił pozwanej A. W. sprawy związane z organizacją pogrzebu żony. Z powodu złego stanu zdrowia nie uczestniczył również w tym pogrzebie /**dowód**: zeznania powoda J. S. (2) k. 101-104/.

W dniu 4 maja 2015 roku pozwana A. W. przyjechała do domu J. S. (2) i zabrała go do placówki banku (...) S.A. w W.. J. S. (2) zlikwidował na koncie należącym do W. S. (1) o nr (...) lokatę na kwotę 149.000 zł. Następnie przelał kwotę 151.000 zł na konto o nr (...) należące do A. W. tytułem wynagrodzenia za opiekę sprawowaną nad W. S.. J. S. (2) wypłacił również z konta kwotę 22.000 zł i przekazał pozwanej A. W. na wydatki związane z organizacją pogrzebu W. S. (1) /**dowód**: postanowienie k. 153-156/.

J. S. (2) miał syna J.. J. S. (1) miał złe relacje z W. S.. Sporadycznie się widywali. Z ojcem utrzymywał kontakt telefoniczny. Po śmierci W. S. (1) J. S. (1) odnowił kontakt z ojcem /**dowód**: zeznania J. S. (1) k. 125-126 i k. 228-228v./.

W dniu 1 lipca 2015 roku Prokuratura Rejonowa (...) w W. wszczęła śledztwo z zawiadomienia J. S. (1) w sprawie doprowadzenia w dniu 4 maja 20-15 roku w placówce Banku (...) S.A. J. Ś. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem własnym. Postanowieniem z dnia 30 czerwca 2016 roku Prokuratura umorzyła śledztwo przeciwko A. W. wobec braku znamion czynu zabronionego /**dowód**: postanowienie k. 153-156/.

W dniu 13 lipca 2015 roku powód skierował do pozwanej wezwanie do zapłaty kwoty 151.000 zł. Pozwana nie zwróciła pieniędzy. /**dowód**: wezwanie k. 16/.

W dniu 8 stycznia 2017 roku zmarł powód J. S. (2). J. S. (1) jest następcą prawnym zmarłego powoda /**dowód**: odpis skrócony aktu zgonu k. 177, akt poświadczenia dziedziczenia 187/.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych wyżej dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach niniejszej sprawy, które nie pozostawały ze sobą w sprzeczności i których autentyczności oraz zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy nie zakwestionowała skutecznie żadna ze stron niniejszego postępowania.

W zakresie pokrywającym się z treścią przedstawionych dokumentów podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także osobowe źródła dowodowe w postaci zeznań świadków J. S. (1) (k. 125-126), J. M.(k. 157), J. R. (k. 158), A. C. (2) (k. 214-216), K. P. (k. 216-217), B. C. (k. 266 v.) i przesłuchanych w charakterze stron: J. S. (2) (k. 101-104), J. S. (1) (k. 228-228v.) i A. W. (k. 124-125 i k. 230-232). Szersze bądź sprzeczne w stosunku do treści dokumentów relacje tych osób jako gołosłowne nie zasługiwały na przyznanie im waloru wiarygodności.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Bezspornym w sprawie był fakt złożenia osobiście przez J. S. (2) w dniu 4 maja 2015 roku dyspozycji wypłaty na rzecz A. W. kwoty 151.000 zł.

Poza sporem był także fakt, iż powoda z pozwaną nie łączył stosunek prawny wynikający z umowy o opiekę wskazany jako „wynagrodzenie za opiekę” w tytule polecenia przelewu.

Spór dotyczył w istocie ustalenia czy przekazanie kwoty 151.000 zł miało na celu wypełnienie należności powoda względem pozwanej i czy w istocie pozwana była zobowiązana do otrzymanej od powoda kwoty.

Na wstępie wskazać należy, iż powód niesłusznie upatruje podstawy swych roszczeń w art. 410 § 1 k.c. odnoszącego się do świadczenia nienależnego. Co prawda, nienależne świadczenie jest szczególnym przypadkiem bezpodstawnego wzbogacenia, to jednak owo wzbogacenie uzyskiwane jest na drodze świadczenia zubożonego. Świadczenie to zaś, jest postacią celowego zachowania się zubożonego i zazwyczaj jego spełnienie ma na celu zwolnienie się zubożonego z długu w ramach istniejącego już stosunku lub na poczet przyszłego zobowiązania. W toku procesu bezspornie wykazano, że: po pierwsze, w dacie dokonania przelewu strony nie łączył żaden stosunek prawny, po drugie: ów stosunek prawny nie był do przewidzenia także w przyszłości. Skoro zatem świadczenie nie było nienależne, gdyż zostało przekazane na bliżej nieokreślone cele, a zatem nie było świadome i celowe, a jedynie związane z realizacją nieokreślonego wynagrodzenia, to należy skonstatować, iż przekazanie kwoty nastąpiło bez podstawy prawnej. W tych okolicznościach powód nie może domagać się zwrotu przekazanej kwoty na podstawie art. 410 § 1 k.c., a jedynie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia na mocy art. 405 k.c.

Podstawę prawną dochodzonych roszczeń powoda stanowi zatem art. 405 k.c., po myśli którego, kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Ów brak podstawy prawnej oznacza uzyskanie korzyści kosztem zubożonego, nieusprawiedliwione przez czynność prawną, przepis ustawy, orzeczenie sądu lub decyzję administracyjną. Z uwagi na charakter przyczyny wyodrębnia się pięć podstawowych przypadków bezpodstawnego wzbogacenia: wzbogacenie spowodowane przez przyczynę zewnętrzną, naturalną (działanie sił natury, awarie o technicznym charakterze), wzbogacenie wynikające z samodzielnego zachowania zubożonego, wzbogacenie spowodowane samodzielnym zachowaniem wzbogaconego, wzbogacenie wynikające ze współdziałania stron, a

na koniec wzbogacenie spowodowane zachowaniem osoby trzeciej względem jednej ze stron bezpodstawnego wzbogacenia.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy nie ulega wątpliwości, iż kwota 151.000 zł z konta J. S. (2) zasilila konto pozwanej w dniu 4 maja 2015r. bez istnienia ku temu podstawy prawnej. Strony sporu nie łączyła bowiem żadna umowa, która obligowałaby J. S. (2) do przekazania pozwanej A. W. takiej kwoty. Należy przy tym wskazać, iż 2 dni po śmierci żony J. S. (3) nie był w stanie ocenić sytuacji, w której się znalazł. Nie był w stanie samodzielnie zająć się organizacją pogrzebu, a nawet w nim uczestniczyć. Jego stan emocjonalny w tamtym czasie powodował ograniczenie orientacji, a także mógł oddziaływać na podejmowanie przez niego nieprzemyślanych działań oraz poddawanie się sugestii innych osób. J. S. (2) przesłuchany w trybie zabezpieczenia dowodu wiedział, że coś podpisywał w banku, ale co dokładnie nie pamiętał. Ponadto wiedział, też że przekazał A. W. pieniądze przelewem, nie wiedziała jednak jaka to była kwota. W tym stanie rzeczy stwierdzić należy, że powód miał świadomość dokonanego na rzecz pozwanej przysporzenia mimo świadomości braku istnienia ku temu podstawy prawnej.

Podsumowując powyższe rozważania wskazać należy, iż w dacie dokonania przelewu nie istniała żadna podstawa prawna do dokonania przez J. S. (2) na rzecz A. W. przysporzenia w kwocie 151.000 zł, a zatem pozwana w tym dniu stała się bezpodstawnie wzbogacona i zobligowana była do zwrotu uzyskanej w ten sposób korzyści.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 § 1 k.c. Nie ulega wątpliwości, iż roszczenie o zwrot korzyści z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia mogło zaktualizować się wobec dłużnika w momencie skutecznego wezwania go do zwrotu uzyskanej korzyści, a to zgodnie z art. 455 k.c. Z przedstawionego przez powoda wezwania do zwrotu korzyści (k.16) wynika, że pozwana została wezwana przez powoda do zwrotu m.in. kwoty 151.000 zł pismem z dnia 13 lipca 2015r. Tygodniowy termin do zapłaty upływał pozwanej w dniu 20 lipca 2015 roku., zatem od następnego dnia pozostawała w opóźnieniu w spełnieniu jej roszczenia. A zatem, przyjąć należało, iż odsetki za opóźnienie należą się powodowi od tej chwili, tj. od dnia 21 lipca 2015r.

Z uwagi na śmierć powoda J. S. (2), dochodzona pozwem kwota została zasądzona na rzecz następcy prawnego powoda –J. S. (1).

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. ustalając, że pozwana A. W. jako przegrywająca proces, w całości ponosi koszty procesu i na podstawie art. 108 § 1 zdanie drugie k.p.c. pozostawiając szczegółowe ich wyliczenie referendarzowi sądowemu (pkt II wyroku).

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w sentencji wyroku